

Отже, за проведеним оглядом можна зробити висновок про наявність значної кількості різноманітних вітчизняних Інтернет-ресурсів, створених з метою забезпечення професійного розвитку вчителів. Вони містять матеріали для професійного зростання, найновіші знання і методи викладання, що дає можливість педагогам підвищувати свою професійну майстерність та ефективність викладання. Разом з тим, слід наголосити, що успішне використання освітніх Інтернет-ресурсів передбачає, що вчитель володіє інформаційно-цифровою компетенцією, тобто здатністю орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, ефективно використовувати наявні цифрові ресурси.

Література

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення : 16.09.2022).
2. Порядок підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників : Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 р. № 800. URL : <http://nvgl.school.org.ua/kabinet-ministriv-ukraini-postanova-%E2%84%96800-18-16-55-05-11-2020/> (дата звернення : 16.09.2022).
3. На Урок. URL : <https://naurok.com.ua/> (дата звернення : 16.09.2022).
4. Всеосвіта. URL : <https://vseosvita.ua> (дата звернення : 16.09.2022).

УДК 316.485.26 : 378 (043.2)

ВІЙСЬКОВА АГРЕСІЯ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: НЕБЕЗПЕКА ДЛЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ НАУКИ

*Петренко Л. М.,
професор кафедри професійної
і вищої освіти ДЗВО
«Університет менеджменту
освіти», доктор педагогічних
наук, професор*

Анотація. Проаналізовано стан національної системи освіти у зв'язку з російською широкомасштабною агресією. Акцентовано увагу на освітніх втратах, які віддзеркалюються не тільки на економіці країни, але і на майбутньому сучасних здобувачів освіти – втрата однієї третьої року ефективного навчання для учнів за

період пандемії COVID19 знизилася ВВП країн світу в середньому на 1,5% на решту століття. За прогнозами експертів Світового банку, освітні втрати в Україні внаслідок воєнного стану можуть становити більше одного року. І лише цей чинник може зменшити ВВП нашої країни більше ніж на 4,5%, а для українських школярів можуть становити понад 10% їхнього майбутнього прибутку/заробітку. Розглянуто місію університетської науки та проаналізовано небезпечну ситуацію для неї під час воєнного стану і в післявоєнний період. Виокремлено шляхи професійного і наукового розвитку науково-педагогічних працівників.

Ключові слова: університетська освіта, освітні втрати, російська агресія в Україні, професійний розвиток, науковий розвиток, науково-педагогічні працівники, небезпечна ситуація.

Зло під назвою «руський мир», яке віроломно вторглося в Україну 24 лютого 2022 року, принесло в життя українців безпрецедентні руйнування, призвело до внутрішнього переміщення 8 мільйонів людей і ще майже 8 мільйонів осіб перетнули міжнародні кордони [2]. Серед них чимало науково-педагогічних і наукових працівників. Слід зауважити, що цього разу відбулась вимушена еміграція – не в пошуках більших заробітків і кращого життя, а в пошуках безпечного умов для життя і роботи. Сьогодні не можна сказати, скільки наших учених повернеться до України, а скільки залишиться за кордоном. Наразі різні країни світу оголосили безпрецедентну допомогу українським ученим: стипендії, гранти, проекти. Але необхідно говорити про відтік людського капіталу. Руйнівні наслідки російської агресії в Україні для національної системи освіти відображаються на спеціально створеному сайті МОН України, дані якого свідчать, на сьогодні 1819 закладів освіти в Україні пошкоджені та 209 зруйновано повністю [1]. Безпрецедентному руйнуванню піддано заклади професійної освіти (професійної (професійно-технічної) та фахової передвищої освіти – коледжі), які здійснюють підготовку кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів і молодших бакалаврів для національної економіки. Потужний удар задано по системі вищої освіти. У Харківській області зруйновано і пошкоджено 34,5%, а в Чернігівській області – 27,3% закладів вищої освіти. Варто зазначити, що в цих даних не враховані

заклади вищої освіти галузевого підпорядкування [5, с. 1].

Очевидно, що втрати системи освіти в умовах воєнного стану не обмежуються фізичними руйнуваннями. Очевидно, що освітні втрати можуть вплинути на економіку країни. І хоча сьогодні ці процеси залишаються не дослідженими, фахівці Світового банку орієнтуються на результати закриття шкіл у 2020 році внаслідок пандемії COVID19. Втрата однієї третьої року ефективного навчання для учнів, знизилася ВВП країн у середньому на 1,5% на решту століття. За їх прогнозами освітні втрати в Україні внаслідок воєнного стану можуть становити більше одного року. І лише цей чинник може зменшити ВВП нашої країни більше ніж на 4,5%, а для українських школярів можуть становити понад 10% їхнього майбутнього прибутку/заробітку [4].

Головним драйвером створення та розвитку інноваційної економіки є людський капітал. Його серцевина – це провідні вчені, викладачі, менеджери та вчителі. Вони генерують ідеї, формують сприятливі умови для інноваційного процесу і високої якості життя [5, с. 8].

Однак, як зауважує С. Утевський, сьогодні мова йде про небезпечну ситуацію з університетською наукою і науково-педагогічними працівниками, «існування яких відзначають не наукові публікації в міжнародних журналах і відкриття світового значення, а кількість студентів» [3]. Учений цілком обґрунтовано прогнозує, що «цей показник незабаром суттєво знизиться, що призведе до скорочень серед викладачів» [там саме], а в подальшому до масових звільнень і подальшої деградації університетів. Такий досвід маємо після окупації Кримського півострову, окремих районів Донецької і Луганської областей. У пошуках ефективних моделей університетської освіти в цій критичній ситуації він пропонує вжити деякі заходи: тимчасово відмінити або скорегувати формули співвідношення студентів і викладачів на два або три роки; продумана, а не спонтанна реорганізація

та оптимізація зі збереженням всього цінного і життєздатного, що було створено протягом століть існування української університетської системи освіти; змінити оплату праці науково-педагогічних працівників, яка би передбачала винагородження за наукову роботу, а плата за навчальної роботу може визначатись кількістю студентів і навчальних годин; розвивати партнерські зв'язки між державою і університетами шляхом справжнього діалогу і спільного пошуку найкращих стратегій, уникаючи диктату та простих і недалекоглядних рішень; запровадити мотиваційні механізми – стипендії, гранти, проєкти на регіональному і державному рівні тощо [3].

У розвиток слухної думки С. Утєвського зауважимо, що ці питання порушуються в нашому суспільстві не вперше. За фразою «уникаючи диктату та простих і недалекоглядних рішень» скоріше за все скривається побоювання кадрових скорочень. Однак, з огляду на руйнівні наслідки повномасштабної війни в Україні, можна спрогнозувати, що українську університетську освіту очікує структурна реорганізація. Надання Україні статусу кандидата на вступ в ЄС наближає національну університетську освіту до запровадження моделі сучасного європейського університету – повну автономію. А це відокремлення від держави, багатоканальне фінансування, розвиток науки за рахунок інвестицій, проєктної діяльності, грантової підтримки тощо. Прикладом може бути наукова діяльності на кафедрах [Masarykova univerzita](https://www.masarykova.univerzita.cz/), м. Брно, Чеська Республіка (університет з початком військової агресії в Україні, прийняв на роботу 31 ученого з України). Аналіз діяльності кафедр педагогічного інституту засвідчив, що кожен науково-педагогічний працівник виконує свій проєкт (фінансується університетом, регіоном, державою, ЄС або іншими фондами та організаціями) терміном на 1–3 роки. Проєктна діяльність – це не тільки наукові результати, імідж ученого, його достойна оплата праці, це ще й

додаткові робочі місця, кошти для розвитку, для наукових експедицій, експериментів, стартапів, персональних стипендій тощо.

Скажімо, що подібні механізми введені і в Україні з 2014 року. Проте проектів викладачі виграють мало. На наш погляд, основних причин цьому дві – по-перше, з боку держави виділяється недостатнє фінансування проектів через МОН України та НФДУ; по-друге, для керівників і учасників проектів вводяться жорсткі вимоги, невідповідність яким зумовлена низькими показниками публікаційної активності; відсутністю досвіду роботи в проектній діяльності (формулювання актуальної теми, вибір команди, наявність публікацій з теми проекту на момент подання на конкурс); формальна міжнародна наукова діяльність (відсутність партнерів з європейських університетів), невпізнанність українських учених науковою спільнотою європейських країн та інших країн світу, зокрема із соціогуманітарних дисциплін. Сьогодні ми стикаємося з такою проблемою, що методичні семінари з участю в конкурсах на отримання проекту відвідують багато керівників і науково-педагогічних працівників, а заявок подається мало, як і мало проектів виграється.

Сьогодні в Україні створені міжнародні експертні групи з розроблення стратегій розвитку окремих галузей економіки, передбачаються заходи з розвитку людського потенціалу – отримання нової громадянської освіти, психологічна і соціальна реабілітація, розвиток ветеранського підприємництва.

Отже, для уникнення кризових ситуацій в університетській освіті зараз і в післявоєнний період доцільно вже сьогодні розробляти нові стратегії розвитку університетської освіти і починати треба з вибору ефективної моделі, правильного і економного використання ресурсів, розширення автономії і підготовки науково-педагогічних працівників до роботи в нових умовах.

Література

1. Освіта під загрозою. URL : saveschools.in.ua (дата звернення : 16.09.2022).
2. Організація об'єднаних націй. URL : un.org (дата звернення : 16.09.2022).
3. Утевський С. Чи діждемося плану Маршалла для українського університету? URL : <https://u.to/1fpКНА> (дата звернення : 16.09.2022).
4. Освітній омбудсмен України. URL : eo.gov.ua (дата звернення : 16.09.2022).
5. Petrenko L. Russia's military aggression against Ukraine: the current state of the national education system and educational costs. *Conference: Variable models and technologies of transformation of professional development of specialists in conditions of open education*. 2022. July. DOI : 10.13140/RG.2.2.15362.96969

УДК 338.488.2:640.4]:338.46-044.325

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

*Поворознюк І. М.,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,
кафедра технологій та організації
туризму і готельно-ресторанної справи,
к.е.н., доцент*

Анотація. У тезах досліджуються психологічні особливості обслуговування споживачів на підприємствах індустрії гостинності. Визначено, що контактний персонал має бути максимально орієнтований на вивчення прихильності та задоволеності споживачів. Обґрунтовано, що на підприємствах індустрії гостинності мають бути вироблені свої критерії поділу відвідувачів на типологічні групи та класи. Це необхідно для правильного спілкування з кожною групою, застосування різних підходів, технологій та прийомів обслуговування.

Ключові слова: індустрія гостинності, споживач, послуга, контактний персонал, обслуговування.

Сьогоднішні реалії життя, вимагають від підприємств індустрії гостинності індивідуального підходу обслуговування, так як існує велика конкуренція і необхідно, щоб кількість споживачів підприємств індустрії гостинності залишалася сталою і мала тенденцію до зростання.

Одним із основних факторів впливу якісного обслуговування споживачів є вплив психологічних факторів.